

Statistikdokumentation for Biblioteker 2023

1 Indledning

Formålet med Statistikken Biblioteker er at belyse aktiviteten og økonomien ved folke-, folkeskole (Pædagogiske Læringscentre)- og forskningsbiblioteker i Danmark. Statistikken er udarbejdet i Danmarks Statistik siden 2009. Statistikken blev udarbejdet af Slots- og Kulturstyrelsen fra 2000 til og med tællingsåret 2009. Individbaseret biblioteksstatistik, Folkeskolebibliotekerne (Pædagogiske Læringscentre) og Filmstriben er kommet med i statistikken fra hhv. statistikåret 2020, 2022 og 2024.

2 Indhold

Statistikken er en årlig opgørelse af folke-, folkeskole (Pædagogiske Læringscentre)- og forskningsbibliotekernes aktiviteter, herunder udlån, bestand, afgang og tilvækst i materialer, samt enkelte økonomiske nøgletal. Statistikken opgøres for alle folke- og forskningsbiblioteker i Danmark og opdeles efter aktivitet og fysisk og elektronisk materialetype mv. I statistikken er forskningsbiblioteker opdelt på forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser og øvrige forskningsbiblioteker. For folkeskolebiblioteker (Pædagogiske Læringscentre) er det dog kun aktiviteterne, der belyses.

2.1 Indholdsbeskrivelse

Biblioteksstatistikken viser aktiviteten på folke-, folkeskole (Pædagogiske Læringscentre)- og forskningsbiblioteker i Danmark. De væsentligste opgørelser er på bestand, afgang, tilvækst, udlån, fornyelse af udlån og interurbanlån opgjort på internationalt sammenlignelige kategorier for materialetyper fx bøger. Statistikken viser også nøgletal for bibliotekernes økonomi bl.a. materialeudgifter. Statistikken for folkeskolebibliotekerne (Pædagogiske Læringscentre) opgøres kun udlån, bestand og lånere. Data offentliggøres på kommuneniveau for folkebiblioteksstatistikken og folkeskolebiblioteksstatistikken (Pædagogiske Læringscentre) og efter enkelte forskningsbiblioteker. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, som kategoriserer forskningsbibliotekerne og sender populationen til Danmarks Statistik.

2.2 Grupperinger og klassifikationer

Materialetype dækker over de forskellige typer materiale der kan udlånes på biblioteket, fx bøger. Aktivitet er en samlede betegnelse for forskellige aktiviteter på biblioteker fx udstillinger og arrangementer.

Tabellen LABY42 tager udgangspunkt i årsværkene for personalet i folkebibliotekerne og findes i tabellen [BIB8](#). Befolkningstallene trækkes som 3. kvartal i referenceåret fra tabellen [FOLK1A](#). Land-By kommunegrupperne kan findes af følgende [sti](#).

2.3 Sektordækning

Kultur

2.4 Begreber og definitioner

Arrangement på biblioteket: En enkeltstående begivenhed organiseret af et bibliotek, typisk med et litterært, kulturelt eller uddannelsesmæssigt formål, uanset om adgangen er gratis eller der opkræves entré. Arrangementer omfatter ikke brugerundervisning.

Udstilling på biblioteket: En særlig præsentation af malerier, fotografier eller materialer mv. over en vis periode, arrangeret af et bibliotek, uanset om adgangen er gratis eller der opkræves entré.

2.5 Enheder

Folke-, folkeskole (Pædagogiske Læringscentre)- og forskningsbiblioteker

2.6 Population

Folke-, folkeskole (Pædagogiske Læringscentre)- og forskningsbiblioteker i Danmark.

2.7 Geografisk dækning

Danmark.

2.8 Tidsperiode

For oplysninger om forskningsbibliotekernes bestand og brug af elektroniske resurser findes sammenlignelige oplysninger fra 2014. For alle andre oplysninger data fra 2009. Individbaseret biblioteksstatistik er fra året 2020 og i året 2024 blev den udvidet med udlåns data fra Filmstriben. Folkeskolebibliotekernes (Pædagogiske Læringscentres) udlån og bestand er fra året 2022.

2.9 Basisperiode

Ikke relevant for denne statistik.

2.10 Måleenhed

Måleenheder er antal bøger eller andet fysisk materiale, antal udlån og fornyelser samt antal besøg. For e-ressourcer er måleenheden antal visninger og antal søgninger. De økonomiske oplysninger er opgjort i danske kroner.

2.11 Referencetid

Statistikken opgøres én gang årligt for kalenderåret.

Individbaseret biblioteksstatistik og statistikken om Filmstriben opgøres kvartalsvist, fire gange om året.

2.12 Hyppighed

Udgivelse sker én gang årligt. Folkeskolebibliotekerne (Pædagogiske Læringscentre) udkommer særskilt for årene 2022 og 2023.

Individbaseret biblioteksstatistik og statistikken om Filmstriben opgøres kvartalsvist, fire gange om året.

2.13 Indsamlingshjemmel og EU regulering

Folke- og forskningsbiblioteker indberetter til Danmarks Statistik i henhold til §6 i Lov om Danmarks Statistik. Der er ingen EU-regulering på dette område.

2.14 Indberetningsbyrde

Statistikken vurderes ikke at udgøre en væsentlig indberetningsbyrde for folke- og forskningsbiblioteker, idet hovedparten af de indberettede data stammer fra deres administrationssystem.

2.15 Øvrige oplysninger

Øvrige oplysninger kan fås ved henvendelse til Danmarks Statistik. Oplysninger kan findes på emnesiden <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/kultur-og-fritid/biblioteker/folkebiblioteker>

3 Statistisk behandling

Data til denne statistik indsamles årligt fra folke- og forskningsbibliotekerne via elektronisk spørgeskema. Data fra de enkelte folke- og forskningsbiblioteker kontrolleres i forhold til deres indberetning for de forgående år. Indsamling af data sker på samme detaljeringsniveau som det, den færdige statistik offentliggøres på.

3.1 Kilder

Folke- og forskningsbiblioteker indberetter data til Danmarks Statistik via elektronisk spørgeskema. Rammepopulationen og stamoplysninger om antal betjeningssteder leveres til Danmarks Statistik af Slots-og Kulturstyrelsen.

3.2 Indsamlingshyppighed

Største del af data indsamles en gang årligt, mens data til individbaseret biblioteksstatistik og statistikken om Filmstriben indsamles løbende via elektronisk indberetning.

3.3 Indsamlingsmetode

Dataindsamling er i to dele: en leverance fra bibliotekernes administrationssystem og et elektronisk spørgeskema. Data om udlån, bestand, aktive lånere osv. kommer fra bibliotekernes administrationssystem. I det elektroniske spørgeskema bliver der spurgt om antal personale, regnskabsoplysninger og besøgstal.

3.4 Datavalidering

Data fra de enkelte biblioteker kontrolleres i forhold til deres indberetning for de forgående år. Ved større udsving kontaktes biblioteket for en forklaring. I den forbindelse kan bibliotekerne opdage fejl i indberetningen fra året før, hvilket også rettes sammen med opdateringen for det aktuelle år. Data fra bibliotekernes administrationssystem (antal udlån, bestand osv.), kontrolleres for fejl. Fejl kunne for eksempel være en manglende kode i dataleverancen, som gør at data ikke kan indlæses i statistikregistre. I tilfælde af fejlbehæftet dataleverance bliver data genindberettet.

3.5 Databehandling

Data grupperes og kodes på de kategorier, de offentliggøres på i statistikbanken. Manglende værdier bliver ikke estimeret.

3.6 Korrektion

Der laves ikke korrektioner af data udover hvad der allerede er beskrevet under datavalidering og databehandling.

4 Relevans

De centrale brugere er kommuner, medier og Slots- og Kulturstyrelsen. Statistikken bliver brugt til analyser og planlægning på biblioteksområdet. Der er ikke foretaget undersøgelse af brugertilfredshed på denne statistik. Der er løbende kontakt med Slots- og Kulturstyrelsen hvor kvaliteten af statistikken og brugerbehov vurderes.

4.1 Brugerbehov

De vigtigste brugere er politikere, medier, studerende, interesseorganisationer og bibliotekerne selv, som bruger tallene i analysearbejde. Statistikken bliver brugt til analyser og planlægning på biblioteksområdet.

4.2 Brugertilfredshed

Der er løbende kontakt med Slots- og kulturstyrelsen om brugerbehov og evt. udvikling af statistikken.

4.3 Fuldstændighed af data

Ikke relevant for denne statistik.

5 Præcision og pålidelighed

Opgørelsen omfatter alle folke- og forskningsbiblioteker i Danmark og svarprocenten er høj. Usikkerhed som følge af forkert indberettede tal og misforståelser er minimal. Dette skyldes gentagende kontrol af folkebibliotekernes indberettede tal. I forbindelse med årsopdateringen af den individbaserede biblioteksstatistik og statistikken om Filmstriben kan der blive foretaget mindre justeringer for de enkelte kvartaler.

5.1 Samlet præcision

Svarprocenten for folkebiblioteksstatistikken er 100 pct.

Usikkerhed, som følge af forkert indberettede tal og misforståelser, er minimal. Dette skyldes gentagende kontrol af folkebibliotekernes indberettede tal og løbende kontakt med indberettere. Der imputeres ikke for eventuelt manglende værdier. For forskningsbiblioteker i tællingsåret 2023 var den samlede svarprocenten for forskningsbiblioteker der er omfattet lov om biblioteksvirksomhed er 100 pct., men omkring 95 pct. for de øvrige forskningsbiblioteker. De øvrige forskningsbiblioteker er generelt mindre og statistik for dem bliver kun offentliggjort i en tabel, så den mindre svarprocent for dem påvirker ikke den samlede præcision. Totaler er undervurderet, hvis nogle forskningsbiblioteker ikke indberetter til statistikken.

5.2 Stikprøveusikkerhed

Ikke relevant for denne statistik.

5.3 Anden usikkerhed

Danmarks Statistik modtager data om alle folkebiblioteker i Danmark. Særlige lokale forhold såsom ombygninger o.l. kan medføre at enkelte kommuner ikke indberetter data for samtlige variable alle år. Centrale oplysninger om udlån, bestand, åbningstid samt visse økonomiske oplysninger bliver altid indberettet. Tal der stammer fra spørgeskemaet om aktiviteter på biblioteket og besøgstal vurderes være lidt mere usikker på grund af forskellige metoder af opgørelse. Forkert indberettede tal og misforståelser, er søgt minimeret bl.a. ved gentagne rykninger ved manglende indberetninger, samt ved gennemgribende kontrol af de indberettede tal. Ikke alle uoplyste i statistikken om Filmstriben er begrundet i manglende registeroplysninger. En mindre andel af de uoplyste skyldes, at enkelte udlån og lånere af hensyn til følsomme personoplysninger placeres i kategorien uoplyst i forbindelse med diskretionering af tabellerne.

5.4 Kvalitetsstyring

Danmarks Statistik følger anbefalinger vedrørende organisering og styring af kvalitet, der er givet i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF). Læs mere om disse på [Adfærdskodeks for europæiske statistikker](#). Der er etableret en arbejdsgruppe for kvalitet og en central kvalitetssikringsfunktion, der løbende gennemfører tjek af produkter og processer.

5.5 Kvalitetssikring

Danmarks Statistik følger principperne i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og bruger den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF) ved implementeringen af disse principper. Dette indebærer løbende decentrale og centrale tjek af produkter og processer på baggrund af dokumentation, der følger internationale standarder. Den centrale kvalitetssikringsfunktion rapporterer til arbejdsgruppen for Kvalitet. Rapporteringen indeholder blandt andet forslag til forbedringer, som vurderes, besluttet og implementeres.

5.6 Kvalitetsvurdering

Den samlede pålidelighed er høj, da folkebiblioteksstatistikken er baseret på indberetninger fra alle bibliotekskommuner i Danmark. Lokale forhold kan medføre at enkelte kommuner ikke indberetter samtlige variable alle år. Centrale oplysninger om udlån, bestand, åbningstid samt visse økonomiske oplysninger bliver altid indberettet. Nogle øvrige forskningsbiblioteker undlader at indberette til forskningsbiblioteksstatistikken. Der har aldrig været imputeret eller opregnet for de manglende værdier. Derfor er data undervurderet i forhold til det faktiske niveau. Alle forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser har indberettet til statistikken. Statistikken laves med udgangspunkt i DS/ISO 2789 standard, som er den internationale standard for udarbejdelse af biblioteksstatistik.

5.7 Revisionspolitik

Danmarks Statistik foretager revisioner i offentliggjorte tal i overensstemmelse med [Danmarks Statistiks revisionspolitik](#). De fælles procedurer og principper i revisionspolitikken er for nogle statistikker suppleret med en specifik revisionspraksis.

5.8 Praksis for revisioner

Der udgives kun endelige tal.

6 Aktualitet og punktlighed

Statistikken udkommer normalt ca. 6 måneder efter referenceårets udgang og normalt uden forsinkelser i forhold til det annoncerede tidspunkt. Den individbaserede biblioteksstatistik og statistikken om Filmstriben udkommer kvartalsvist, tre måneder efter referenceperiode.

6.1 Udgivelsestid for foreløbige og endelige tal

Statistikken udkommer normalt ca. seks måneder efter referenceperiodens udløb. Den individbaserede biblioteksstatistik og statistikken om Filmstriben udkommer kvartalsvist, tre måneder efter referenceperiode.

6.2 Publikationspunktlighed

Statistikken publiceres normalt uden forsinkelse i forhold til det annoncerede tidspunkt.

7 Sammenlignelighed

Statistikken over folkebiblioteker er sammenlignelig med tidligere udgivelser, og på overordnet niveau før kommunalreformen i 2007. Statistikken blev lavet af Slots- og Kulturstyrelsen fra 2000 til og med 2009, og af Danmarks Statistik fra 2009. Den individbaserede biblioteksstatistik udkom for første gang i 2020, og Filmstribensstatistik i 2024.

Data for forskningsbiblioteksstatistikken er sammenlignelig fra 2009 og frem. For 2016 er spørgeskemaet reduceret.

Statistikken for folkeskolebiblioteker (Pædagogiske Læringscentre) udkom første gang for 2022. Der er ikke foretaget nogen sammenligning af denne statistik med tilsvarende internationale eller udenlandske opgørelser.

7.1 International sammenlignelighed

Folke- og forskningsbiblioteksstatistikkerne er baseret på kvalitetsstandard om biblioteker (DS/ISO 2789). De er således sammenlignelig med andre internationale statistikker for biblioteksaktivitet.

7.2 Sammenlignelighed over tid

Folkebiblioteksstatistikken er sammenlignelig med tidligere udgivelser, og på overordnet niveau og for de kommuner der eksisterede før kommunalreformen i 2007. For oplysninger om folkebibliotekernes bestand og brug af elektroniske resurser findes sammenlignelige oplysninger fra 2014. Den individbaserede biblioteksstatistik udkom for første gang i 2020, og statistikken om Filmstriben i 2024. For forskningsbiblioteksstatistikken gælder at data er sammenligneligt fra 2009 og frem. For 2016 er spørgeskemaet reduceret. Centrale variable som udlån og bestand kan stadig tilbageføres til 2009. Folkeskolebiblioteksstatistikken (Pædagogiske Læringscentre) udkom første gang i 2022

7.3 Sammenhæng med anden statistik

Statistikken er baseret på DS/ISO 2789 standard, som er den internationale standard for udarbejdelse af biblioteksstatistik, og er således sammenlignelig med andre statistikker for biblioteksaktivitet. Danmarks Statistik udarbejder og offentliggøre også en statistik om folkebibliotekerne. Forskningsbiblioteksstatistikken og folkebiblioteksstatistikken offentliggøres separat.

7.4 Intern konsistens

Ikke relevant for denne statistik.

8 Tilgængelighed

Statistikken udgives i [Nyt fra Danmarks Statistik](#). I Statistikbanken offentliggøres tallene under emnet [Forskningsbiblioteker](#). Derudover indgår tallene i publikationen [Kultur](#).

8.1 Udgivelseskalender

Udgivelsestidspunktet fremgår af udgivelseskalenderen. Datoen bekræftes i ugerne forinden.

8.3 Udgivelsespolitik - brugeroplysning

Statistikker offentliggøres altid kl. 08:00 på dagen, der er annonceret i udgivelseskalender. Ingen uden for Danmarks Statistik ser statistikken før offentliggørelsestidspunktet.

8.2 Udgivelseskalender - adgang

Udgivelseskalenderen kan findes på følgende link: [Udgivelseskalender](#).

8.4 NYT/Pressemeddelelse

Statistikken udgives i en samlet Nyt fra Danmarks Statistik om Biblioteker.

8.5 Publikationer

Statistikken indgår i publikationen [Kultur](#), samt i [Statistisk Årbog](#) og [Statistisk Tiårsoversigt](#).

8.6 Statistikbanken

Statistikken offentliggøres i Statistikbanken under [Biblioteker](#).

Tal vedrørende [Folkebiblioteker](#) findes i følgende tabeller:

- [BIB1](#): Folkebibliotekernes nøgletal efter område, nøgletal og tid
- [BIB2B](#): Folkebiblioteker efter område, aktivitet og tid
- [BIB3](#): Folkebibliotekernes fysiske materiale efter område, samling, opgørelse, materialetype og tid
- [BIB3B](#): Folkebibliotekernes fysiske materialer efter område, samling, opgørelse, materialetype, alder og tid
- [BIB4C](#): Folkebibliotekernes bestand og brug af elektroniske ressourcer på eksterne servere efter område, opgørelse, elektronisk materialetype og tid
- [BIB4D](#): Folkebibliotekernes bestand og brug af elektroniske ressourcer på egne servere efter område, opgørelse, elektronisk materialetype og tid
- [BIB5](#): Folkebibliotekernes interurbanind- og udlån fordelt efter område, opgørelse, materialetype og tid
- [BIB6](#): Folkebibliotekernes økonomi efter område, indtægt/udgift og tid
- [BIB7](#): Aktivitet på biblioteker efter område, type, aktivitet og tid
- [BIB8](#): Årsværk på folkebiblioteker efter område, personalekategori og tid
- [SBS1](#): Sammenlignende folkebiblioteksstatistik efter område, nøgletal og tid
- [LABY42](#): Årsværk på folkebiblioteker pr. 1000 indbygger efter kommunegruppe og personalekategori

Individbaseret biblioteksstatistik findes i følgende tabeller: - [IBIB1](#): Udlån og lånere efter område, udlånssted, køn og kategori - [IBIB2](#): Udlån og lånere efter område, udlånssted, alder og kategori - [IBIB3](#): Udlån og lånere efter område, udlånssted, højest fuldførte uddannelse og kategori - [IBIB4](#): Udlån og lånere efter område, afstand fra bopæl til folkebiblioteket, hvor lån er foretaget og kategori

Statistik om Filmstriben findes i følgende tabeller: - [FSTRIB1](#): Filmstribens udlån og lånere efter kommune, køn og kategori - [FSTRIB2](#): Filmstribens udlån og lånere efter kommune, alder og kategori - [FSTRIB3](#): Filmstribens udlån og lånere efter kommune, højest fuldførte uddannelse og kategori

Tal vedrørende [Forskningsbiblioteker](#) findes i følgende tabeller:

- [FORSK21](#): Forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser efter bibliotek, aktivitet og tid
- [FORSK22](#): Økonomi på forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser efter bibliotek, aktivitet og tid
- [FORSK23](#): Udlån på forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser efter bibliotek, opgørelse, modtagertype og tid
- [FORSK24](#): Bestand af fysiske materialer på forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser efter bibliotek, materialetype og tid
- [FORSK6](#): Interurbanindlån på forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser efter bibliotek, kilde og tid
- [SBS2](#): Sammenlignende forskningsbiblioteksstatistik efter bibliotek, nøgletal og tid
- [FORSK5C](#): Bestand og brug af elektroniske ressourcer på forskningsbiblioteker med særlige forpligtelser efter bibliotek, opgørelse, elektronisk materialetype, placering og tid

Tal vedrørende Folkeskolebiblioteker (Pædagogiske Læringscentre) findes i følgende tabeller: - [FSBIB01](#):

-: Folkeskolebibliotekernes nøgletal efter område, nøgletal og tid

8.7 Adgang til mikrodata

Der er ikke adgang til statistikkens mikrodata.

8.8 Anden tilgængelighed

Ikke relevant for denne statistik.

8.9 Diskretioneringspolitik

[Datafortrolighedspolitik](#) i Danmarks Statistik følges.

8.10 Diskretionering og databehandling

Statistikken offentliggøres på et aggregeringsniveau, der ikke nødvendiggør diskretionering.

For mere information om diskretionering i Filmstribensstatistikken henvises til Afsnit 5.3 "Anden usikkerhed".

8.11 Reference til metodedokumenter

Der findes ingen separate metodebeskrivelser for denne statistik.

8.12 Dokumentation af kvalitetssikring

Resultater fra vurdering af beskrivelse af produkter og udvalgte processer foreligger i detaljeret form for hver statistik samt summarisk i rapporter til arbejdsgruppen for kvalitet.

9 Administrative oplysninger

Administrativt er statistikken placeret i kontoret Forskning, Teknologi og Kultur, Erhvervsstatistik. Kontaktpersonen for statistikken er Trine Jensen, tlf: 20 13 88 17 og e-mail: TSN@dst.dk.